

Koncepcja nadużycia prawa

Przejdź do produktu na ksiegarnia.beck.pl

Spis treści

Notki autorskie	XV
Wykaz skrótów	XIX
Wykaz źródeł	XXVII
Wstęp	XLV

Część I. Koncepcja nadużycia prawa – na tle teorii, filozofii i historii

Rozdział I. Narodziny koncepcji nadużycia prawa i jej historyczna ewolucja w prawie prywatnym na gruncie francuskiej kultury prawnej XIX i XX w. (Anna Kociątek-Pęksa, Władysław Pęksa)	3
§ 1. Wprowadzenie	3
§ 2. Początki koncepcji nadużycia prawa i tło jej powstania	4
§ 3. Formowanie się dojrzałej postaci koncepcji nadużycia prawa	7
§ 4. Zwolennicy koncepcji nadużycia prawa i jej krytycy	9
§ 5. Inne prawodawstwa. Tło porównawcze	10
§ 6. Podsumowanie	12
Rozdział II. Zakaz nadużycia prawa jako zasada wykładni prawa (Mikołaj Kondej)	13
§ 1. Wprowadzenie	13
§ 2. Zakaz nadużycia prawa jako ogólna zasada wykładni prawa UE	13
I. Uwagi wstępne	13
II. Obiektywny warunek nadużycia prawa	15
III. Subiektywny warunek nadużycia prawa	16
§ 3. Obowiązujące dyrektywy wykładni jako źródło możliwości nadużycia prawa	17
I. Zakaz nadużycia prawa a dyrektywy wykładni	17
II. Możliwy sposób rozumienia przepisu na gruncie językowym jako granica jego wykładni	17
§ 4. Zasadność traktowania zakazu nadużycia prawa jako dyrektywy wykładni na gruncie prawa polskiego	18
I. Źródła dyrektyw wykładni	18
II. Zakaz nadużycia prawa jako wynik ważenia wartości	19
§ 5. Podsumowanie	20

Rozdział III. Prawne i filozoficzne źródła instytucji nadużycia prawa	
(<i>Marcin Kozek</i>)	23
§ 1. Wprowadzenie	23
§ 2. Początki instytucji nadużycia prawa w prawie rzymskim	24
I. Reguła <i>Gaiusa</i>	24
II. Rola <i>exceptio doli</i>	25
III. Klauzula <i>Venire contra factum proprium nemini licet</i>	26
§ 3. Filozoficzne podstawy koncepcji nadużycia prawa	27
I. Uwagi wstępne	27
II. Filozofia grecka	29
III. Filozofia rzymska	29
IV. Filozofia średniowieczna i nowożytna	30
§ 4. Podsumowanie	31
Rozdział IV. Nadużycie prawa jako instrument rozstrzygający w konfliktach wartości – refleksje na tle problematyki restytucji rdzennej ziemi hawajskiej (<i>Robert Kuchar</i>)	33
§ 1. Wprowadzenie	33
§ 2. Historia rdzennych mieszkańców wysp hawajskich	34
§ 3. Mauna Kea – między korzystaniem z prawa do ziemi a jego nadużyciem	39
§ 4. Podsumowanie	42
Rozdział V. Instrumenty demokracji walczącej w obliczu dezinformacji	
(<i>Dominik Lotycz</i>)	45
§ 1. Wprowadzenie	45
§ 2. Pojęcie demokracji walczącej	45
§ 3. Demokracja walcząca współcześnie	47
I. Nowe zagrożenia dla demokracji	47
II. Wybrane mechanizmy demokracji walczącej w Konstytucji	48
§ 4. Dezinformacja	49
I. Dezinformacja jako wyzwanie dla współczesnej demokracji	49
II. Charakterystyka unijnego KPZD	50
III. Uwagi końcowe	52
§ 5. Podsumowanie	53
Rozdział VI. Nadużycie prawa a interpretacja prawa w kontekście prawa podatkowego w neokonstytucjonalizmie (<i>Oskar Pogorzelski</i>)	55
§ 1. Wprowadzenie	55
§ 2. Neokonstytucjonalizm i jego wpływ na interpretację prawa	56
§ 3. Interpretacja prawa. Lingwistyczne i nielingwistyczne ujęcia normy prawnej	58

§ 4. Nadużycie prawa. Kontekst i implikacje	59
§ 5. Nadużycie prawa podatkowego w świetle neokonstytucjonalizmu. Wyzwania interpretacyjne	60
§ 6. Podsumowanie	62
 Rozdział VII. Filozofia Zachodu oraz „gatunkowizm” jako podłoże nadużyć praw zwierząt, czyli o potrzebie pełnej dereifikacji zwierząt (Krzysztof Zieliński)	
§ 1. Wprowadzenie	63
§ 2. Filozoficzne podłoże dominującego stanowiska na temat praw zwierząt	64
I. Źródła utartych przekonań	64
II. Epoka przedchrześcijańska. Starożytność	64
III. Epoka chrześcijańska. Średniowiecze i renesans	65
IV. Oświecenie i epoka pooświeceniowa	67
§ 3. Alternatywna filozofia praw zwierząt	67
§ 4. Potrzeba pełnej prawnej dereifikacji zwierząt. Perspektywy na przyszłość	69
§ 5. Podsumowanie	71
 Część II. Koncepcja nadużycia prawa – na tle regulacji prawa cywilnego	
 Rozdział VIII. Nadużycie prawa podmiotowego w świetle relacji podnajemcy lokalu oraz właściciela lokalu (Paweł Czech)	
§ 1. Wprowadzenie	75
§ 2. Instytucja podnajmu lokalu mieszkalnego w świetle KC oraz OchrLokU	76
§ 3. Ochrona podnajemcy jako lokatora a koncepcja nadużycia prawa podmiotowego	78
§ 4. Podsumowanie	82
 Rozdział IX. Przejaw nadużycia prawa czy specyfika relacji zawodowych? Analiza subtelnych form mobbingu w miejscu pracy (Martyna Dobrowolska)	
§ 1. Wprowadzenie	83
§ 2. Mobbing w stosunkach pracy – trudności w jego identyfikacji i dowodzeniu	84
§ 3. Granica między nadużyciem prawa a specyfiką relacji zawodowych	86
§ 4. Podsumowanie	89

Rozdział X. Czy jest możliwe wyznaczenie prawnorelevantnej granicy między korzystaniem z prawa podmiotowego, a jego nadużyciem? Analiza zagadnienia na kanwie problematyki prawa <i>quasi</i>-własności zwierząt (Alicja Goebel, Julia Rząsa)	91
§ 1. Wprowadzenie	91
§ 2. Pojęcie dereifikacji	93
§ 3. Problematyka prawa <i>quasi</i> -własności zwierząt	94
§ 4. Zakres przedmiotowy OchrZwU	94
§ 5. Prawnokarna analiza nadużycia prawa <i>quasi</i> -własności zwierząt	95
§ 6. Wyznaczanie granic między korzystaniem z prawa <i>quasi</i> -własności zwierząt a jego nadużyciem	98
§ 7. Podsumowanie	100
 Rozdział XI. Możliwe skutki wpływu działania sztucznej inteligencji w kontekście problematyki składania oświadczeń woli na gruncie przepisów KC (Jacek Lachner)	101
§ 1. Wprowadzenie	101
§ 2. Zasady składania oświadczeń woli na gruncie KC	103
§ 3. Status prawny sztucznej inteligencji	104
§ 4. Podsumowanie	105
 Rozdział XII. Klauzula nadużycia prawa w teorii i praktyce (Antoni Palasz)	107
§ 1. Wprowadzenie	107
§ 2. Charakter prawny i funkcje art. 5 KC w systemie prawa cywilnego .	108
I. Charakter prawny art. 5 KC	108
II. Funkcje art. 5 KC	109
§ 3. Zastosowanie klauzuli nadużycia prawa w umowach cywilnoprawnych w świetle orzecznictwa SN	110
§ 4. Przeciwdziałanie nadużyciu prawa. Wnioski <i>de lege ferenda</i>	111
I. Mechanizmy przeciwdziałania nadużyciu prawa w polskim systemie prawnym	111
II. Wnioski <i>de lege ferenda</i>	112
§ 5. Podsumowanie	113
 Rozdział XIII. Nadużycie prawa podmiotowego w kontekście ustanawiania służebności drogi koniecznej w świetle orzecznictwa SN (Paulina Pałach)	115
§ 1. Wprowadzenie	115
§ 2. Służebność drogi koniecznej. Charakterystyka instytucji	117

§ 3. Artykuł 5 KC a służebność drogi koniecznej w świetle orzecznictwa SN	119	
§ 4. Podsumowanie	121	
Część III. Koncepcja nadużycia prawa na tle regulacji prawa podatkowego		
Rozdział XIV. Obniżenie podstawy opodatkowania podatkiem od spadków i darowizn o wartość wykonanego polecenia a nadużycie prawa podmiotowego i unikanie opodatkowania (Jakub Biernat)		125
§ 1. Wprowadzenie	125	
§ 2. Polecenie prowadzące do obniżenia podstawy opodatkowania podatkiem od spadków i darowizn jako nadużycie prawa podmiotowego	127	
§ 3. Polecenie prowadzące do obniżenia podstawy opodatkowania podatkiem od spadków i darowizn jako unikanie opodatkowania ...	129	
§ 4. Podsumowanie	133	
Rozdział XV. Nadużycie prawa przez organy podatkowe (Paweł Dąbek)		135
§ 1. Wprowadzenie	135	
§ 2. Zasada zaufania do organów podatkowych a nadużycie prawa przez organ podatkowy	137	
§ 3. Instrumentalne wszczęcie postępowania karnoskarbowego jako przykład nadużycia prawa przez organy podatkowe	139	
§ 4. Podsumowanie	142	
Rozdział XVI. Oszustwo podatkowe czy nadużycie prawa? Krytyczne refleksje na tle praktyki organów podatkowych w zakresie prawa podatnika do odliczenia VAT (Agnieszka Franczak)		143
§ 1. Wprowadzenie	143	
§ 2. Oszustwo podatkowe i nadużycie prawa podatkowego jako przesłanki odmowy prawa do odliczenia podatku naliczonego	144	
I. Uwagi wstępne	144	
II. Oszustwo podatkowe a prawo do odliczenia podatku naliczonego	144	
III. Nadużycie prawa a prawo do odliczenia podatku naliczonego	147	
§ 3. Krytyczna analiza praktyki organów podatkowych w zakresie kwalifikacji transakcji jako oszustwo podatkowe i nadużycie prawa	149	
§ 4. Podsumowanie	153	
Rozdział XVII. Najem krótkoterminowy a brak rejestracji działalności gospodarczej. Nadużycie prawa czy dozwolona optymalizacja? (Grzegorz Hatala)		155
§ 1. Wprowadzenie	155	

§ 2. Przesłanka „zajęte na prowadzenie działalności gospodarczej” w świetle orzecznictwa	155
§ 3. Definicje działalności gospodarczej	156
§ 4. Opodatkowanie przychodów z najmu	157
§ 5. Sprzeczność pomiędzy tezami zawartymi w treści uchwał NSA	160
§ 6. Podsumowanie	162
Rozdział XVIII. Czy podatnik może uniknąć losu, jaki zgotował mu algorytm? Analiza zagrożeń związanych ze stosowaniem sztucznej inteligencji przez organy podatkowe (Aleksandra Jiménez)	163
§ 1. Wprowadzenie	163
§ 2. Ramy prawno-regulacyjne oraz wybrane przykłady stosowania AI przez polską administrację podatkową	164
§ 3. Wpływ AI na prawa podatników	165
§ 4. Podsumowanie	168
Rozdział XIX. Refleksje na temat koncepcji nadużycia prawa na tle problematyki stosowania art. 100 ustawy o księgach wieczystych i hipotece przez organy podatkowe (Aneta Kaźmierczyk)	171
§ 1. Wprowadzenie	171
§ 2. Roszczenie o wydanie dokumentu umożliwiającego dokonanie wpisu wykreślenia hipoteki przymusowej z księgi wieczystej	173
§ 3. Dokument umożliwiający dokonanie wpisu wykreślenia hipoteki przymusowej z księgi wieczystej	175
§ 4. Powództwo o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym	178
§ 5. Podsumowanie	179
Rozdział XX. Interpretacje ogólne i objaśnienia podatkowe jako nadużycie prawa do wprowadzania instrumentów oddziałujących na prawa podatnika (Katarzyna Knawa)	183
§ 1. Wprowadzenie	183
§ 2. Interpretacje ogólne	184
§ 3. Objaśnienia podatkowe	187
§ 4. Proces wyjaśniania sposobu stosowania prawa	188
§ 5. Brak sądowej kontroli instancyjnej interpretacji ogólnych i objaśnień podatkowych	189
§ 6. Podsumowanie	190
Rozdział XXI. Pojęcie nadużycia prawa w VAT w kontekście orzecznictwa TSUE (Łukasz Koba, Magdalena Verdun)	191
§ 1. Wprowadzenie	191
§ 2. Pojęcie nadużycia prawa w orzecznictwie TSUE	194

§ 3. Przesłanki do stosowania zakazu nadużycia prawa	198
§ 4. Pozorność w VAT	199
§ 5. Podsumowanie	203
Rozdział XXII. Ograniczenie prawa do odliczenia podatku naliczonego w VAT związane z nieważnością czynności jako przykład nadużycia prawa przez polskiego ustawodawcę (Magdalena Małecka)	205
§ 1. Wprowadzenie	205
§ 2. Kompatybilność art. 88 ust. 3a pkt 4 lit. c VATU z prawem UE	206
§ 3. Podsumowanie	211
Rozdział XXIII. Nadużycie prawa przez organ podatkowy dla przeciwdziałania umarzającemu efektowi upływu czasu (Adam Nita) ...	213
§ 1. Wprowadzenie	213
§ 2. Przestrzenie nadużycia prawa przez organ podatkowy	216
§ 3. Instrumenty nadużycia prawa w zakresie oddziaływania na przedawnienie	220
§ 4. Podsumowanie	227
Rozdział XXIV. Pożyczki udzielane podmiotom powiązanim a przepisy dotyczące ukrytych zysków. Analiza na tle orzecznictwa sądów administracyjnych (Wiktor Podsiadło)	229
§ 1. Wprowadzenie	229
§ 2. Stanowisko większościowe	231
§ 3. Stanowisko mniejszościowe	232
§ 4. Konstrukcja art. 28m ust. 3 PDOPrU	232
§ 5. Pożyczka – charakter świadczenia	234
§ 6. <i>In dubio pro tributario?</i>	234
§ 7. Podsumowanie	235
Rozdział XXV. Stosowanie małej klauzuli dywidendowej w celu przeciwdziałania unikaniu opodatkowania w praktyce organów podatkowych oraz orzecznictwie sądów administracyjnych (Karolina Rutkowska-Barnaś)	237
§ 1. Wprowadzenie	237
§ 2. Stosowanie klauzuli dywidendowej	239
I. Stosowanie klauzuli dywidendowej przez organy podatkowe ..	239
1. Uwaga wprowadzająca	239
2. Interpretacje indywidualne	239
3. Kontrole podatkowe/postępowania podatkowe	240
II. Stosowanie klauzuli dywidendowej przez sądy administracyjne	241
§ 3. Podsumowanie	244

Rozdział XXVI. Nadużycie prawa jako negatywna przesłanka odliczenia nadwyżki podatku naliczonego nad należnym (<i>Karolina Santin</i>)	247
§ 1. Wprowadzenie	247
§ 2. Negatywne przesłanki odliczenia podatku naliczonego	248
§ 3. Wyłączenie w odliczaniu podatku naliczonego uzasadnione zasadą zakazu nadużycia prawa	248
§ 4. Podsumowanie	253
Rozdział XXVII. Przejawy dyskryminacyjnego podejścia polskich organów wobec zagranicznych spółek holdingowych na przykładzie wypłaty dywidendy i poboru podatku u źródła (<i>Zbigniew Stalmach</i>)	255
§ 1. Wprowadzenie	255
§ 2. Warianty działania po wprowadzeniu mechanizmu <i>pay and refund</i>	256
§ 3. Status rzeczywistego właściciela należności dywidendowych	258
§ 4. Specyfika działalności holdingowej	260
§ 5. Zagraniczna struktura a uprawnienie do korzystania ze swobód unijnych	261
§ 6. Podsumowanie	262
Rozdział XXVIII. Kontrowersje wokół rozporządzenia Ministra Finansów z 11.3.2022 r. w sprawie zaniechania poboru podatku dochodowego od niektórych dochodów (przychodów) związanych z kredytem hipotecznym udzielonym na cele mieszkaniowe (<i>Julia Szwiec</i>)	265
§ 1. Wprowadzenie	265
§ 2. Główne cele ZanPodKredHipR	266
§ 3. Zagadnienia problemowe na tle ZanPodKredHipR	267
I. Uwagi wstępne	267
II. Równość opodatkowania	267
III. Zakres regulacji	268
IV. Czasowe perspektywy obowiązywania ZanPodKredHipR	270
V. Problemy interpretacyjne	270
§ 4. Podsumowanie	271
Rozdział XXIX. Sprawozdawczość podatkowa w VAT i CIT jako nadużycie lub nadużywanie prawa podatkowego (<i>Justyna Zajac-Wysocka</i>)	273
§ 1. Wprowadzenie	273
§ 2. Tajemnica przedsiębiorstwa i tajemnica przedsiębiorcy	273
§ 3. Nadużycia prawa a KK	275
§ 4. Obowiązki sprawozdawcze a nadużycie prawa	276
I. Uwagi wprowadzające	276
II. System Teleinformatyczny Izby Rozliczeniowej	276

III. Krajowy System e-Faktur	277
IV. Kontrola krzyżowa	278
V. Czynności sprawdzające	279
VI. Raportowanie schematów podatkowych	279
§ 5. Podsumowanie	280
Część IV. Koncepcja nadużycia prawa – na tle problematyki prawa administracyjnego	
Rozdział XXX. Nadużycie prawa do zaskarżenia decyzji administracyjnej ze szczególnym uwzględnieniem decyzji wydawanych w postępowaniach dotyczących inwestycji budowlanych	
<i>(Ewelina Badura, Jakub Starowicz)</i>	
§ 1. Wprowadzenie	283
§ 2. Pojęcie i charakter prawny nadużycia prawa do zaskarżenia decyzji administracyjnej	284
§ 3. Nadużycie prawa do zaskarżenia decyzji administracyjnej w kontekście inwestycji budowlanych. Analiza przypadków	287
§ 4. Skutki nadużywania środków odwoławczych w postępowaniu administracyjnym i sądownoadministracyjnym. Postulaty <i>de lege ferenda</i>	290
§ 5. Podsumowanie	293
Rozdział XXXI. Wpływ nadużycia prawa do sądu przez strony postępowań sądownoadministracyjnych na orzecznictwo sądów i referendarzy sądowych	
<i>(Natalia Handzel)</i>	
§ 1. Wprowadzenie	295
§ 2. Definicje prawa do sądu i nadużycia prawa do sądu	296
I. Prawo do sądu	296
II. Pojęcie nadużycia prawa do sądu w rozumieniu procesowym .	296
III. Prawo do sądu a zakaz nadużycia tego prawa	298
IV. Uwagi końcowe	298
§ 3. Nadużycie prawa do sądu jako przesłanka orzeczeń sądów administracyjnych	299
I. Czy istnieje podstawa prawna do formułowania pojęcia nadużycia prawa do sądu w orzecznictwie i stosowania sankcji procesowych?	299
1. Uwagi wprowadzające	299
2. Przesłanka nadużycia prawa do sądu rozumiana jako nadużycie prawa do skargi i jej niestosowanie w orzeczeniach kończących postępowanie jako przesłanki samoistnej	300

3. Nadużycie prawa do sądu jako przesłanka pomocnicza w orzeczeniach postępowań wpadkowych	301
II. Uwagi końcowe	305
§ 4. Nadużycie prawa do sądu w prawie pomocy. Rola art. 247 PostAdmU w orzecznictwie	305
I. Nadużycie prawa do sądu w orzecznictwie referendarzy sądowych	305
II. Artykuł 247 PostAdmU w praktyce sądów	306
III. Artykuł 247 PostAdmU <i>de lege ferenda</i>	308
§ 5. Podsumowanie	308
Rozdział XXXII. Nadużycie prawa w prawie administracyjnym. Problemy praktyczne (Robert Śliwa)	311
§ 1. Wprowadzenie	311
§ 2. Zakaz nadużycia prawa	312
§ 3. Nadużycie prawa w teorii	314
§ 4. Nadużycie prawa w praktyce	315
§ 5. Związanie wadliwymi ustaleniami faktycznymi	317
§ 6. Swobodna ocena dowodów czy decyzyjna samowola organu?	319
§ 7. Nadużycie prawa a obejście prawa w administracji	322
§ 8. Podsumowanie	323
Indeks rzeczowy	325

Przejdź do księgarni →

ksiegarnia.beck.pl